

La Bíblia no parla de Déu

Almenys en un dels seus llibres, el d'Esther, a l'Antic Testament. Allí, Déu no és mai anomenat. De fet explica de quina manera la protagonista, amb l'ajut del seu cosí Mardoqueu, funcionari del rei de Babilònia, impedeix el genocidi del poble jueu. La història en si es troba a l'origen de la festa dels Purim o dels lots, en què es commemora l'alliberament del poble d'Israel en aquella època del segle V aC, durant el regnat Xerxes de Pèrsia. En realitat es tractaria d'un relat estrictament històric, tan sols que traslladat d'època, perquè retrataria la persecució del judaisme en el seu propi terreny al temps de la repressió dels grecs del segle II aC, successors d'Alexandre Magne.

Malgrat que Déu no apareix directament en boca dels protagonistes, en canvi el tetragrama hebreu JHWH, que indica el nom propi diví, estaria present en el text jueu, encapçalant frases i paràgrafs estratègics. D'aquesta forma, encara que Déu no estigui evident, romandria present en l'entramat de la història, malgrat que aquesta semblaria que es desenvolupés lluny de la seva mirada. En realitat, si bé el llibre d'Esther és considerat com un relat historicista, no explica miracles, ni intervencions divines, sinó que mostraria com Déu continua essent el veritable protagonista de la història.

En efecte, Déu ajuda la reina amb la valentia per afrontar la dificultat que li ve a sobre davant de l'arbitrarietat del rei, que vol castigar salvatgement el poble jueu. Gràcies a la decisió i acció humana de la reina Esther i de l'administrador Mardoqueu, es mostra la intervenció de la providència divina, que concedeix el que convé a cada moment als qui perseveren en la fe.

La festa jueva dels Purim bascula entre els nostres febrer i març, donat que el calendari hebreu és lunar, a diferència de l'occidental, que és solar. Aquesta és la raó per la qual la festa de pasqua varia entre març i abril, perquè se celebra en la primera lluna plena de primavera. L'assemblea jueva llegeix aquest important text sagrat d'Esther durant els Purim, amb una lectura anomenada *Meguil·la*, tractant-se d'una part central de la celebració d'aquesta diada. A més, cal comptar d'altres preceptes i costums que es guarden amb afecte, alegria i gratitud per aquesta festa, com ara la celebració de banquets i àpats duts a terme sigui a la sinagoga, sigui a les llars particulars, menjant abundantment carn i vi.

Precisament, el menjar pren el seu protagonisme en el tercer dels preceptes, anomenat *Mishloach Manot*. Explica el rabí de Barcelona, Daniel Askenazi: «Els fidels oferim i intercanviem menjar entre nosaltres, anem amb les olles, de veí en veí, de porta en porta, i bescanviem els àpats preparats pels uns i pels altres, que poden variar segons les tradicions i orígens de cada família.» Es tracta de plats especials d'aquesta diada, entre els

quals sovint es troben els *Hamentaschen*, dolços amb una forma de tres pics i un farciment específic, sigui de pruna, dàtil, albercoc, poma, cirera, xocolata, fruits secs, caramel o formatge. Aquesta pràctica promou la solidaritat i l'amistat entre els membres de la comunitat.

Per acabar, el quart precepte jueu de la diada dels Purim consisteix en convidar a donar

Tzedakà, és a dir a fer caritat als pobres. En les ocasions de celebració, cal pensar en els més necessitats i per aquesta raó es posa l'èmfasi en la caritat, a fer regals i donacions per ajudar les persones que viuen en situacions fràgils i vulnerables.

En algunes comunitats, és habitual organitzar representacions teatrals, espectacles que, durant el dia dels Purim, representen sobretot els esdeveniments relatats en el Llibre d'Esther, una narració ideal, prou breu de deu pàgines com per repassar-la en una sola diada. Fins i tot un poeta nostrat com Salvador Espriu (+1985), va escriure la seva «Primera història d'Esther» el 1948, retratant la seva circumstància. En aquell cas, el relat es trasllada metafòricament a la situació de repressió contra el poble català i la seva cultura després de la guerra civil de la primera meitat del segle XX. L'obra acaba essent una expressió desesperada per crear un testimoni d'una llengua viva i rica, que el poeta farceix amb mots de variants i nivells de la llengua pròpia, fins i tot de caló, la llengua gitana, qui sap si per honorar que els gitans de Perpinyà conservessin el català com a signe de distinció en ple avanç francès. Per cert, no cal que busqueu una segona història d'Esther, perquè no hi és.

Potser Déu no apareix directament en el text d'aquesta història antiga, però les vicissituds del poble d'Israel donen per retratar com el bé, la veritat i la pau, grans ideals humans i transcendents divins, continuen trobant-se a l'horitzó de tota acció humana.

